

Література:

1. Фейрейра Е., Ерасмус А., Гроуневальд Д. *Administrative Management*. Cape Town, South Africa: Juta & Company Ltd., 2009. 480 p.
2. Бодді Д., Пейтон Р. *Основи менеджменту*. Під ред. Ю.Н. Каптуревського. К. : «Колос», 2019. 816 с.
3. Василенко І.А. *Адміністративно-державне управління в країнах Заходу: США, Великобританія, Франція, Німеччина: учбовий посібник*. К. : «Колос», 2020. 200 с.
4. Гірман А.П. Перспективи організації праці в контексті розвитку smart-економіки. *Електронний науково-практичний журнал «Східна Європа: економіка, бізнес та управління»*. 2017. № 3(08). URL: http://www.easterneurope-cbm.in.ua/journal/8_2017/26.pdf
5. Новікова М.М. Роль і місце адміністративного управління у системі менеджменту організацій. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2020. № 16(44). С. 86-90.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЧИННИКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Світлак І.І., доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри правознавства і гуманітарних дисциплін,
Вінницький навчально-науковий інститут економіки
Західноукраїнського національного університету, м. Вінниця, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4408-6868>

Поджаренко К.Є., кандидат юридичних наук,
директор КЗ «ЗОШ I-III ступенів № 18 ВМР», м. Вінниця, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7201-6659>

Особливості реалізації права на освіту, гарантованого ст. 53 Конституції України [1], в сучасних реаліях обумовлені низкою чинників, серед яких, в першу чергу, слід назвати повномасштабну війну на території України. В зв'язку із цим, виявлена низка невирішених питань, що вимагає якнайшвидшої адаптації освітньої політики до нових реалій, а також визначення місця освітньої сфери для сталого розвитку країни.

Чинне законодавство наразі не містить нормативної дефініції категорії «державна освітня політика», у ст. 5 Закону України «Про освіту» (далі – Закон) йдеться, що освіта є державним пріоритетом, що

забезпечує інноваційний, соціально-економічний і культурний розвиток суспільства, а фінансування освіти є інвестицією в людський потенціал, сталий розвиток суспільства і держави. Фундаментальні засади державної політики у сфері освіти та принципами освітньої діяльності закріплені у ст. 6 Закону [2].

Щодо ж до науково-теоретичного тлумачення поняття «державна освітня політика» заслуговують на увагу результати досліджень понятійно-категоріального апарату у сфері освіти, що проведений Л. Прокопенко. На підставі науково-теоретичного аналізу різних дефініцій категорії «освітня політика», вчений пропонує розглядати державну освітню політику як складову політики держави, яка відображає сукупність її цілей і завдань в сфері освіти, що формуються політичною системою залежно від сутності держави та її соціального призначення і реалізуються нею за допомогою відповідних інструментів. Таким чином, поняття «державна освітня політика» передбачає, що вона формується, визначається державою і здійснюється від її імені в особі державних органів та установ, які представляють усі гілки державної влади, з метою упорядкування освітніх процесів, здійснення на них впливу або безпосереднього визначення їх перебігу [3, с. 69]. Запропоноване вченим визначення є узагальненим та може бути прийнятним, оскільки неможливо не погодитись із провідною роллю державних інституцій в механізмі публічного управління галуззю.

Безсумнівно, що на зміст модерної державної освітньої політики, визначення її цілей і завдань, засобів і методів її реалізації впливають сучасні виклики та загрози, з якими зіштовхнулася країна.

Зв'язок між освітою та сталим розвитком є закономірним і водночас достатньо складним, про що зазначають дослідники цієї проблематики. Освіта для сталого розвитку стала програмою ООН, яка визначила її як освіту, яка заохочує зміни знань, умінь, цінностей, поглядів, з метою побудови справедливого суспільства для кожної людини.. Загалом результати досліджень доводять, що фундаментальна базова освіта є ключем до здатності нації розвиватися та досягати цілей сталого розвитку. Історія доводить, що добра і якісна освіта визначає ріст промисловості, зумовлює економічне зростання, сприяє розвитку технологій та інновацій у всіх сферах людського життя та виробництва, піднімає культурний рівень людей, покращує правовий статус громадян, формує досконале громадянське суспільство, поліпшує захист навколишнього середовища, що загалом підвищує рівень життя людини [4, с. 47].

Це відповідає основоположним засадам базових програмних документів, прийнятих протягом останніх п'яти років, а саме:

1. В Указі Президента України від 30.09.2019 р. № 722 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» йдеться, що підтримуючи проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 25.09.2015 р. № 70/1 глобальні цілі сталого розвитку до 2030 року та результати їх адаптації з урахуванням специфіки розвитку України, викладені у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» забезпечувати дотримання Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, зокрема: «...4) забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх...» [5].

2. В Стратегії національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни», затвердженій Указом Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020 [6] поміж пріоритетів національних інтересів України та забезпечення національної безпеки названий суспільний розвиток, насамперед розвиток людського капіталу; захист прав, свобод і законних інтересів громадян України. Реалізація цього пріоритету має забезпечуватись через модернізацію освіти і науки, охорони здоров'я, культури, соціального захисту.

3. В Національній економічній стратегії на період до 2030 року, затвердженій Постановою КМУ від 03.03.2021 р., одним із напрямів стратегічного курсу економічної політики до 2030 є напрям 20 «Якість життя», що пов'язаний безпосередньо із формуванням якісного освітнього середовища. Візія напряму формується наступним чином: Україна – країна освічених, здорових, талановитих, всебічно розвинених та захищених громадян із високим рівнем добробуту, а стратегічна мета за напрямом - створення інклюзивного, інноваційного та освіченого суспільства, в якому громадяни мають рівні права та можливості для розвитку свого таланту протягом життя [7].

4. В Указі Президента України від 02.06.2021 р. № 225 «Про Стратегією людського розвитку» зазначено, що потужна системи освіти, є рушієм економічного та соціального розвитку держави [8].

Значення якісного освітнього середовища для сталого розвитку держави важко переоцінити. Як бачимо про це йдеться як у міжнародно-правових актах, так і у національному законодавстві.

В науково-теоретичних дослідженнях провідних фахівців переконливо звучить теза, що нова педагогічна парадигма охоплює обов'язкову умову – синергізм задоволення потреб ринку праці, майбутніх навичок та компетенцій, регіонального виміру, цифровізації,

дослідницьких та інноваційних компетенцій. В обґрунтування цієї тези, Н. Внукова та Г. Сотська відзначають, що освіта на користь сталого розвитку здатна зробити внесок у досягнення цілей у сфері сталого розвитку, зокрема шляхом розробки міждисциплінарних компетенцій у сфері сталого розвитку, необхідні вирішення численних завдань, пов'язаних із забезпеченням стійкості, а також для поєднання різних цілей сталого розвитку. Освіта на користь сталого розвитку може сприяти розвитку у особливих навчально пізнавальних, соціально-емоційних та поведінкових компетенцій, які навчаються дозволять їм брати участь у вирішенні конкретних завдань, передбачених у кожній із цілей сталого розвитку [9, с. 16].

Отже, сьогодення система освіти і науки має трансформуватись, зазнати докорінних реформ на різних щаблях та відповідати світовим стандартам. Ця потреба також поглиблена наслідками пандемії коронавірусу COVID-19 та надскладним умовах, в яких наразі функціонує система освіти.

Основна мета трансформації системи освіти України – поставити в центр уваги людину, її потреби й цінності. Тільки освічені українці можуть створити міцну, життєздатну державу, збудувати сучасну економіку, забезпечити майбутнє прийдешніх поколінь [10]. З такою позицією профільного міністерства важко не погодитись.

Підсумовуючи слід констатувати, що сталий розвиток неможливий без трансформації освіти, що відбувається сьогодні в Україні у надскладних умовах воєнного стану. Держава впливає або безпосередньо управляє сферою освіти, зокрема і трансформаційними процесами шляхом використання комплексу інструментів, що є різними за правовою природою. В цьому механізмі регулювання правове регулювання посідає провідне місце. Динамічність змін в спеціальному освітньому законодавстві, що спостерігається останнім часом, безумовно, відбувається під впливом сучасних викликів та загроз і, в першу чергу, спрямована на забезпечення державних гарантій реалізації та здійснення права на освіту на різних рівнях.

Література:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254 к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 31.01.2024).
2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 31.01.2024).

3. Прокопенко Л. Державна освітня політика: поняття та сутність. *Аспекти публічного управління*. 2023. № 11. С. 64-71.

4. Пантук Т. Освіта для сталого розвитку як індикатор суспільного поступу. *Молодь і ринок*. 2022. № 9-10. С. 45-48.

5. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента 30 вересня 2019 року № 722/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 31.01.2024).

6. Стратегія національної безпеки України «Безпека людини – безпека країни»: Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12> (дата звернення: 31.01.2024).

7. Національна економічна стратегія на період до 2030 року: Постанова КМУ від 03.03.2021 р. № 179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 31.01.2024).

8. Про Стратегію людського розвитку: Указ Президента України від 02.06.2021 р. № 225. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#Text> (дата звернення: 31.01.2024).

9. Внукова Н., Сотська Г. Трансформація освіти для досягнення цілей сталого розвитку – 2030: нова педагогічна парадигма. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. 2023. Випуск 7.

10. Освіта і наука України в умовах воєнного стану інформаційно-аналітичний збірник. Київ: МОН України, Інститут освітньої аналітики. 2023. 64 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2023/22.08.2023/Inform-analytic.zbirn-Osvita.v.umovah.voyennogo> (дата звернення: 31.01.2024).

СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ

Басун К.О., здобувачка вищої освіти*,
Уманський національний університет садівництва, м. Умань, Україна

На сучасному етапі розвитку суспільства стабільність на ринку праці є одним із важливих сторін економічної та соціальної безпеки країни. Соціальне партнерство, як механізм взаємодії між

* Науковий керівник – Тупцій О.С., к.е.н., доцент